

HET INTERVIEW

Lectrr voor zijn inspiratiebron, 'De kruisdraging' van Bosch (ca. 1510-1535) in het Museum voor Schone Kunsten van Gent: 'de eerste cartoon ooit'.

Steven Degryse brult. Althans volgens de titel van het nieuwe boek van zijn alter ego Lectrr. De cartoonist met de twee grommende r'en maakte een selectie uit de tekeningen die hij afgelopen jaar voor deze krant maakte. Om zijn werk te vereeuwigen? 'Absoluut niet. Het is heel belangrijk voor mij om te weten dat het allemaal uiterst zinloos is.'

ANN-SOFIE DEKEYSER
FOTO FRED DEBROCK

Lectrr (33) legt zichzelf een moordend tempo op. De huiscartoonist van *De Standaard* maakt elke dag vijftien tot twintig cartoons. Niet allemaal voor deze krant natuurlijk. Zijn *Hara Kiwi*-boeken verkopen van Turkije tot Amerika, hij tekent ook voor Nederlandse media en bedrijfsblaadjes allerhande. 's Morgens maakt hij live grappige illustraties op een congres over rioleringen, 's middags tekent hij voor de krant over de opstand in Egypte en 's avonds zit hij met hoofd en tekenpen bij de noodhulp aan Griekenland. Hij omschrijft zichzelf als een 'humorhuurling'. Wordt hij gedreven door een diepgeworteld christelijk plichtsbewustzijn of is hij (als geboren Rumbekenaar) aangetast door het alles opslorpemde West-Vlaamse arbeidsethos? 'Ik ben een zeer overtuigd atheïst en mijn ouders zijn geen zelfstandigen. Neen, het is een obsessie. Eigenlijk ben ik fulltime filosoof. Alleen hoeft ik me niet aan één vast the-

ma te houden. Rioolbuizen en religie, dat zit op hetzelfde niveau. Gewoon omdat het mij doet nadenken. Ik word betaald om de hele dag op de grond te liggen wachten tot een idee komt. Ook Voltaire schreef al zijn meesterwerken horizontaal.' Ik ben drie minuten te laat op de afspraak, maar Lectrr heeft zijn schetsboek al bovengehaald. 'Mijn *mannekes* zijn niet levensvatbaar. Ik ben geen goede tekenaar. Als ik een fiets moet tekenen, breekt het angstzweet me uit. En ik haat het als er iets in de actualiteit is over paarden. Het kost me drie uur om dat rare beest te tekenen.' Mij zijn vooral de vreemde vrouwenborsten opgevallen, zeg ik. 'Mijn vrouwen zijn eigenlijk mannen met erwten aan. Mocht ik mogen, ik teken alleen gezichten, de rest interesseert mij niet. Als ik vrouwen aantrekkelijk vind, dan is dat puur door hun gezicht. Het is tof als de rest er proportioneel aanhangt, maar daar kijk ik niet naar. Een gezicht vertelt veel meer over hoe een persoon is. Je kan eraan zien

HET JAAROVERZICHT VAN LECTR: DOEMDENKEN MET DE GLIMLACH

‘Ernst maakt veel kapot’

of iemand veel gelachen heeft of getekend is door miserie.’ Lectrr ziet eruit als een doorde-weekse boekhouder – zijn woorden, maar we kunnen het enigszins beamen. – toch verdient hij een heldenstatus. Hoe doet hij het toch, elke dag weer? ‘De kruisdraging van Jheronimus Bosch is mijn grote voorbeeld, volgens mij is dat de eerste cartoon ooit. In die groteske figuren herken ik nog altijd de mens van vandaag. De man die met zijn twee zakken van de Lidl op de tram staat te wachten, kijkt op dezelfde manier als het geboefte van Bosch.’ Voorts is isolatie een kernbegrip in Lectrrs bestaan. ‘Ik zit zeven dagen per week te tekenen in mijn cocon. Ik streef naar het kluzenaarschap. Ik heb geen opinies van buitenaf nodig, ik maak die zelf. Jarenlang heb ik eraan gedacht een zwaar strafbaar feit te plegen. In de gevangenis zou ik de rest van mijn leven kunnen tekenen. Tot ik erachter kwam dat je niet zomaar Chinese inkt en pennetjes in je cel mag hebben.’

Bent u een prentenmaker of een

opiniemaker?

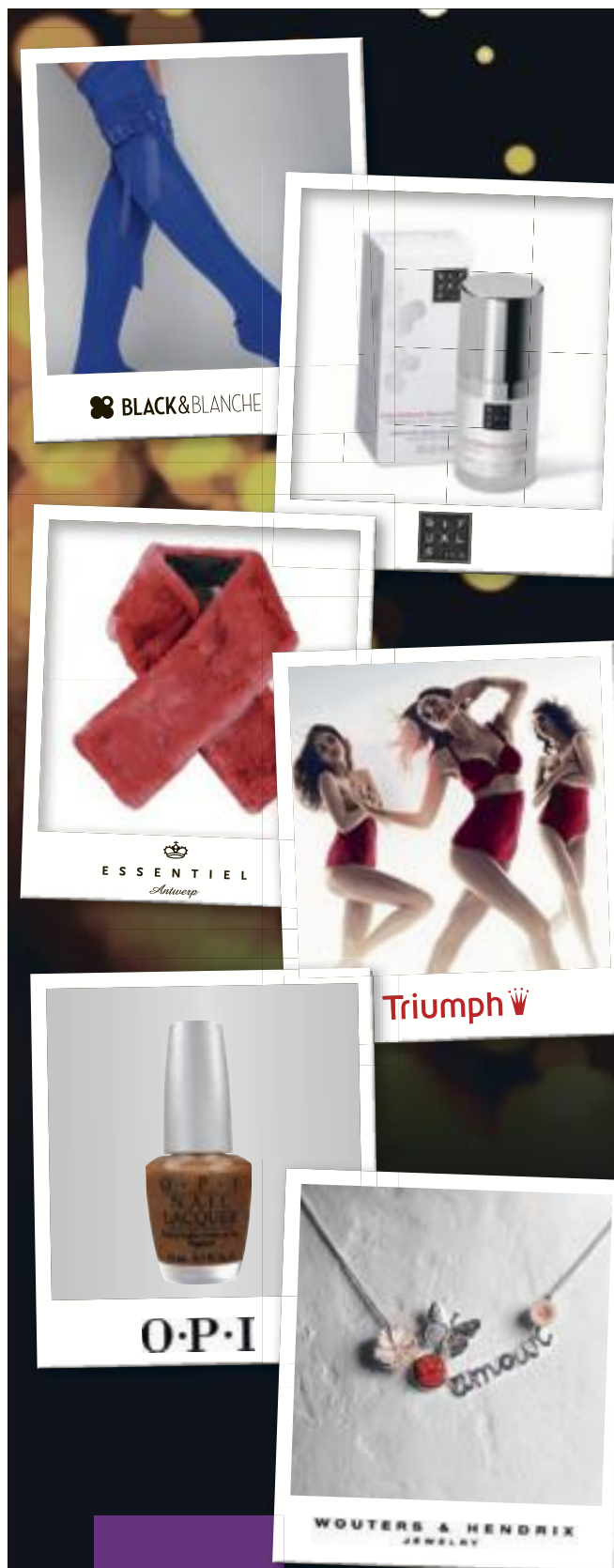
‘Ik zie mezelf meer als een soort columnist. Ik betrap mezelf erop veel te veel woorden te gebruiken. Al wil ik mijn mening niet verkondigen in die cartoons, verre van. Als je ze allemaal op een rijtje zet, kun je mijn politieke voorkeur niet achterhalen. Ik zaag altijd de poten van onder de stoel van degene met de meeste macht, of die nu links is of rechts. Cartoons moeten geen boodschap brengen, ze moeten mensen aanzetten om zelf na te denken. Humor moet mensen van mening kunnen doen veranderen. Kijk hoeveel mensen er al gestorven zijn door cartoons. Als iets een vernietigende kracht heeft, heeft het ook een scheppende kracht.’

Als u uzelf geen goede tekenaar vindt, waarom bent u dan beeldende kunsten gaan studeren?

‘Tekenen is mijn eerste taal. Ik tekende voor ik kon praten. Als ik als kind iets niet uitgelegd kreeg, tekende ik het. Ook nu nog, als ik moeite heb om iets te verwerken. Ik merk ook dat ik mijn eigen taal aan het ontwikkelen ben met

‘Hoe kan een tv-maker het zijn medemens aandoen om iemand als Astrid Bryan een podium te bieden? Daar zouden mensenrechtenorganisaties tegen in opstand moeten komen’

●●●
Lees verder op blz. 32

WAARDE
€500

WIN 25 GESCHENK-
DOZEN MET
FEESTACCESSOIRES

Van 7 december tot 19 december
op De Standaard Online

Al gedacht aan uw feestoutfit voor eindejaar? De Standaard stelde een ‘feestkit’ samen: een doos met **accessoires en beautyproducten** die uw outfit compleet maken en u doen stralen tijdens de feesten.

De Standaard feestkit bevat een foulard van **Essentiel**, shapewear van **Triumph**, een ketting van **Wouters & Hendrix**, een nagellak met diamantpoeder van **OPI**, een set kousen van **Black&Blanche** en een verzorgende ooglotion van **Rituals**.

Wilt u kans maken op één van de
25 geschenkdoozen t.w.v. €500
Surf nu naar
www.standaard.be/feestwedstrijd

dS De
Standaard
ONLINE

‘Ik denk dat ik later ga terugkijken en zeggen dat ik ook mislukt ben als vader. Teken en altijd dringender voor mij’

●●●
Vervolg van blz. 31

mijn tekeningen. Een symbolische taal. Ik kan aan mijn cartoons zien in welke gemoedstoestand ik toen was en waarmee ik worstelde. Ik denk dat elke kunstenaar dat heeft... Bwah, ik zie mezelf niet als kunstenaar.’

Waarom niet?

‘Die mensen maken iets dat de tand des tijds doorstaat, iets waar we over tweehonderd jaar nog van zullen *klappen*. En kunstenaars nemen zichzelf heel erg au sérieux.’

Wilt u dat dan zelf niet?

‘Maar nee. Als mens moet je anarchistisch genoeg zijn om jezelf niet au sérieux te nemen. Ik maak geen kunst, alles is *work in progress*. Ik heb er geen probleem mee dat mijn cartoons na een dag in de vuilnisbak liggen. 99 procent van wat ik doe is wegwerp. Ook dit boek, mijn jaaroverzicht van 2012. Twee maanden na uitgave krijg je dat aan de straatstenen niet meer kwijt. Net dat is de reden waarom ik het kan maken. Ik wil ook geen originele stukken aan verzamelaars verpatsen of in musea hangen. Mijn kasten pullen uit van de tekeningen, ideaal isolatiemateriaal. Wie geen subsidies meer krijgt om zijn zolder te isoleren, mag mijn tekeningen komen halen om ze in zijn dak te steken.’

Loopt u niet het gevaar uzelf kapot te relativieren?

‘Ernstig zijn, dat maakt pas veel kapot. Kijk naar de mensen die op een heel serieuze manier met religie omgaan. Of met politiek. Sérieux leidt tot extremisme.’

Bent u te weinig ambitieus?

‘Ik ben heel ambitieus. Heel veel cartoonisten blijven in Vlaanderen werken. Ik voel de noodzaak om in Zweden en Noorwegen te verkopen, en nu ook in de VS. Ik heb geen nood meer om zelf te lachen om mijn werk, het geeft me een enorme kick te weten dat anderen lachen. Mensen, al is het maar dertig seconden, hun miserie willen laten vergeten en hen hoop geven, dat is toch ambitieus. Als ik tijd heb, ga ik wel eens naar een station, mensen lezen daar traditioneel de krant, en als ik dan iemand zie stilstaan bij die cartoon en glimlachen, dan kan ik weer een maand verder. Ook de wetenschap dat ergens in een blokhuutje in Lapland iemand een tijdschrift openslaat en lacht om iets dat ik gemaakt heb, streelt mijn ego.’

Op uw website staat dat u een eigen Lectrland, een pretpark, wilt.

‘Lectrr is Disney voor gevorderden. Dat imperium dat Walt Disney heeft uitgebouwd, spreekt mij aan. Niet op economisch vlak, maar inspiratieel. Die echtheid die daarin zit. Kijk eens onbevooroordeeld naar Sneeuwwitje. Walt Disney was al twee keer failliet gegaan, zijn bedrijf begon net wat te draaien en dan besloot hij om een lange tekenfilm, Sneeuwwitje dus, te maken. Iedereen verklaarde hem gek. Hij had geen budget en moest zelf nog een camera uitvinden. Het is dat soort passie dat ik wil uitdragen.’

‘Kleuters weten wat ze allemaal kunnen met hun fantasie, de rest van de mensheid is dat vergeten. Maar dat pretpark zal er natuur-

lijk nooit echt komen, het leeft in mijn verbeelding. Ik weet perfect hoe het er moet uitzien. Er zijn geen veiligheidsvoorschriften. Dat is het ergste wat er is: een park om in te spelen, maar om hier op te klauteren, moet je zo oud zijn; om hier in te zitten, moet je zo groot zijn. Weg met al die bordjes. Dat is het ergste wat je kan doen, iemand een fantasiewereld ontzeggen. In Plopsaland is niet Studio 100 de baas, maar de verzekeringen. In Lectrland mogen ook alle dwergen en gehandicapten overal in en op. Mijn pretpark zou een ramp zijn voor de verzekeringen.’

‘We zouden er allemaal beter van worden, mochten we die kinderlijke onbevangenheid kunnen terugwinnen. Een kind dat op de speelplaats ziet dat zijn vriend geen koek heeft, deelt gewoon de zijne. Maar als wij met Griekenland moeten onderhandelen, duurt het negentien maanden voor we eruit zijn hoe we gaan helpen en worden we er zelf beter van, want we vragen ze extra rente te betalen op de rente op de rente. Die kleine geeft dus zeven koeken terug voor die halve die wij hem gegeven hebben.’

Bent u jaloers op uw kinderen?

‘Absoluut. Mijn oudste zoon is bijna zeven, die is nu volwassen aan het worden. Mijn jongste is twee en een half, hij zit in dezelfde fase als ik. Spelen met taal en zo. Ik moet zelf ook oppassen dat ik niet volwassen word. Daar zijn trucjes voor, zo heb ik een koffer vol gekke hoedjes. Als ik met mijn boekhouding bezig ben, zet ik zo’n on-

nozel ding op mijn kop.’

‘Ik heb er bewust voor gekozen om maar twee kinderen te krijgen. Als je met twee mensen twee kinderen op de wereld zet, zorg je voor een status-quo. Eigenlijk was één kind nog beter geweest. Geen kinderen is het best, dan dooft het wat uit. We zijn echt met te veel. We zijn nu al met zeven miljard. Als iedereen zou zijn zoals ik, elke dag thuis blijven zitten en tekenen, waren we waarschijnlijk met 50 miljard. Want wat doet een cartoonist? Tekenen en zich voortplanten.’

Heeft u zich dan al schuldig gevoeld omdat u kinderen hebt?

‘Nee, zeker niet. Maar ik stel me de vraag wat het voor hen gaat worden. Ik heb mijn weg niet gevonden, ik mag hopen voor hen dat zij hun weg ook niet vinden. Voor mensen die op hun achttiende perfect weten dat ze boekhouder of notaris gaan worden, voel ik plaatsvervangende tristesse. Of een soort medelijden – om een fout woord te gebruiken – dat je ook hebt met dwergen en gehandicapten. Het moet toch een heel beangstigende gedachte zijn te weten wat je de komende vijftig jaar gaat doen. En de twintig daarna in een stacaravan in Bredene zult doorbrengen tot je sterft?’

Misschien is dat wel geruststellend.

‘Ik ben bang voor dat vastzitten. Ik zou het niet erg vinden om op mijn vijftigste dood te gaan. Anderen denken dan: pensioen, elk weekend een citytrip. Ik mag er niet aan denken dat ik moet stop-

Nieuw: Yoga Magazine – Vlaamse editie!

Yoga Magazine verschijnt voor het eerst met een Vlaamse editie!

Het vertrouwde magazine, maar nu met:

- de leukste yogascholen bij jou in de buurt
- workshops in Vlaanderen
- de favoriete houding van Nina De Man
- nieuwtjes (zoals gratis les in Gent, een biologisch restaurant in Antwerpen, en meditatie-tips voor beginners)

KORTINGSBON € 1,-

Met deze bon koopt u Yoga Magazine voor € 4,45 (i.p.v. € 5,45) in uw krantenwinkel. Aanbod is geldig zolang de voorraad strekt, t/m 7 februari 2013

Bericht aan de persverkopere: Er mag slechts 1 bon per aankoop van Yoga Magazine ingewisseld worden. De tegenwaarde van deze waardebon zal u door AMP of uw regionale verdeler worden terugbetaald, indien aan de voorwaarden van dit aanbod wordt voldaan. De bonnen zullen worden opgevraagd via een retourborderel en kunnen 1 maand na afsluiting van de actie fysiek onder de omslag couponing worden teruggestuurd. Enkel van de effectief teruggestuurde kortingsbonnen krijgt u de waarde van € 1,- terugbetaald via de factuur van uw verdeler.

GEGEVENS VAN DE KRANTENHANDELAAR
(STEMPEL OF NAAM & ADRES)

KLANTNUMMER IMPRESS

pen met tekenen. *Tiens*, eigenlijk is dat hetzelfde als die boekhouder, nu ik erover nadenk. Elke dag is bij mij hetzelfde. Ik lig in mijn eigen living op de vloer, in kostuum – dat is nergens voor nodig, maar toch doe ik het – grapjes te bedenken. Wat is de zin daarvan? ‘Het is heel belangrijk voor mij om te weten dat alles zinloos is. Dat het leven geen betekenis heeft, geeft mij hoop. Ik hoef het niet te doen voor een ander. Niet voor een god, niet voor een messias. Ik kan het doen voor mezelf. En alles wat ik doe voor een ander, kan ik uit eigen keuze doen.’

Bent u egoïstisch in relaties?
‘Ik ben heel egocentrisch. Het leven met de mensen rondom mij, waaruit bestaat dat? Ik heb geen

sociaal leven. Met vrienden afspreken, lukt niet want ik ben altijd aan het tekenen. Vakantie? Ik neem vijf dagen per jaar en op dag drie ben ik alweer met mijn schetsboek bezig. Ik vraag me af wat mijn kinderen aan mij hebben. Niet zo heel veel. Ik ben die *raren* die door het huis loopt en op de vloer grappen ligt te bedenken. Ja, ik breng hen naar school, maar heb ik opvoedkundige waarde? Daar heb ik mijn twijfels bij. Ik lees veel met hen, ’s morgens de krant bijvoorbeeld, en alles over wetenschap en politiek leg ik uit. Maar welke waarden breng ik hen bij? Mijn eigen waarden wankelen al constant.’

Nogal wat humoristen hebben te kampen met een depressie. Hun

melancholische aard compenseren ze met hun beroep. Herkenbaar?

‘Ik ben heel zwartgallig, een doemdenker. Het gaat absoluut niet de goede kant uit. Wie over drieduizend jaar op onze tijd terugkijkt, zal geen verschil zien met de middeleeuwen. Het feodale systeem is niet veranderd, alleen buiten we nu de Chinezen uit in plaats van ons eigen volk. Kinderarbeid voor onze kleren, *nerkes* in gevaarlijke mijnen voor onze gsm’s. We laten Griekse universiteitsprofessoren de afwas doen in Duitsland. Zijn wij verlichte geesten? Mensen denken nog altijd niet voor zichzelf. Vroeger keerden we ons naar priesters, nu keren we ons naar tv. Veel programma’s zijn de foltering van toen. Hoe kan een tv-maker het zijn medemens aandoen om iemand als Astrid Bryan een podium te bieden? Daar zouden mensenrechtenorganisaties tegen in opstand moeten komen.’

‘Oorlog voeren is ook zo absurd. Nationalisme al evenzeer. Vlaanderen onafhankelijk? Ik heb mij in heel mijn leven nog nooit Vlaming, Belg, Europeaan of blank gevoeld. Ik voel me soms met moeite mens. We hebben die abstracte zaken in onze kop gestoken hebben om anderen te onderdrukken. Onze maatschappij draait op eigenbelang.’

‘Lachen is een bestrijdingsmiddel tegen mijn depressieve kant. Verzuring valt perfect te bevechten

‘Ik wil niet in musea hangen. Wie geen subsidies krijgt om zijn zolder te isoleren, mag mijn originele tekeningen in zijn dak steken’

met humor. Al die mensen die boze reacties op internetfora schrijven, ik zou die eens goed willen vastpakken. Dat het probleem voor de helft oplossen. Weet je wie ik zo graag zou knuffelen? Pieter De Crem. Ik zou die mens eens willen zien lachen.’

Waarom bent u mislukt?

‘In mijn werk heb ik nog niet de balans gevonden tussen de vrijblijvendheid en het soort relevantie dat ik nastreef. Daar werk ik aan. Maar op persoonlijk vlak, ben ik in heel veel zaken mislukt. Ik heb veel goede vrienden onbewust in de steek gelaten. Alles laten verkommeren omdat ik aan het tekenen was. Er zijn nog mensen die me opbellen: “We hebben je al zes maanden niet gehoord”.

Tja, ik heb dan wel af en toe aan hen gedacht, maar het leek me niet zo dringend. Het gemis dat ik voel als ik niet teken, is groter dan het gemis als ik een tijd die vrienden niet zie. Ook mijn grootouders, ouders en broer zie ik veel te weinig. Ik denk dat ik later ga terugkijken en zeggen dat ik ook mislukt ben als vader. De urgentie van het tekenen is altijd groter voor mij. Want die mensen, die zijn er toch. Die vrienden kan ik bellen als ik ze nodig heb, met die kinderen komt het wel goed.’

Dat klinkt contradictorisch. Enerzijds relateert u uw werk heel sterk en anderzijds stelt u het de facto boven mensen.

‘Dat is die obsessie. Mijn volledige zoektocht als mens zit in dat tekenen. Ik heb het gevoel dat ik een complete buitenstaander ben. Soms denk ik dat mijn ouders mij iets wijsgemaakt hebben. Op een dag is er in hun tuin een ruimteschip geland en ben ik daar uitgestapt. Ik heb een heel moeilijke band met de mensheid. Ik heb lang gedacht dat een apocalyps niet slecht zou zijn. Echt gemeend. Het menselijke ras volledig uitroeien. De korte pijn en dan is het over. De andere dag denk ik: we gaan De Crem knuffelen en dan wordt alles beter.’

Lectrr brult!
Davidfonds, 19,95 €
vanaf 15 december in de boekhandel

Klaar voor zomer 2013?

Ultra
All inclusive
vanaf
€429

HOTEL Aegean Dreams
★★★★★
TURKIJE | EGEÏSCHE KUST

Ultra
All inclusive
vanaf
€479

HOTEL Voyage Torba
★★★★★
TURKIJE | EGEÏSCHE KUST

All
inclusive
vanaf
€439

HOTEL Mythos Palace
★★★★ 1/2
GRIEKENLAND | KRETA

Voor maar **€ 1** word je naar Zaventem gebracht en terug opgehaald!

Bij Sunweb.be heb je verschillende redenen om vroeg te boeken!
Ontdek al onze vroegboekvoordelen en meer dan 500 zonzakanties op zon.sunweb.be.
Of bel voor meer informatie naar 070/350.142.

Sunweb.be
BOEK DE ZON GOEDKOPER